

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

תוכן

- א. ציפהו זהב במקום הנחת פיו פסול שלא במקום הנחת פיו כשר 1
- ב. בתורה אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין..... 2
- ג. בהלל ובמגילה אפילו עשרה קורין ... כיון דחביב יהיב דעתיה..... 2
- ד. לא אמרו אלא במקדש..... 3
- ה. מצלינן האידינא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון ... כרבי אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם..... 4
- ו. שופר שנסדק ודבק פסול..... 5
- ז. דיבק שברי שופרות פסול..... 7
- ח. ארוך וקצרו כשר..... 7
- ט. גרדו והעמידו על גלדו כשר..... 7
- י. ציפהו זהב במקום הנחת פה פסול ... ציפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר..... 8
- יא. נתן שופר בתוך שופר אם קול פנימי שמע יצא ואם קול חיצון שמע לא יצא..... 9
- יב. הפכו ותקע בו לא יצא ... שהרחיב את הקצר וקיצר את הרחב..... 9
- יג. הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול..... 10
- יד. ניקב וסתמו ... במינו כשר ... והוא שנשתייר רובו ... דשלא במינו אף על פי שנשתייר רובו פסול..... 10
- טו. נסדק לרוחבו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול..... 12
- טז. וכמה שיעור תקיעה ... שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן..... 13
- יז. היה קולו דק או עבה או צרוד כשר שכל הקולות כשירין בשופר..... 14
- יח. קדחו ותקע בו יצא ... שקדחו בזכרותו..... 14
- יט. התוקע לתוך הבור או לתוך הדות לא יצא ... לאותן העומדים על שפת הבור אבל אותן העומדין בבור יצאו..... 15

דף כז.

**א. ציפהו זהב במקום הנחת פיו פסול שלא במקום הנחת פיו
כשר**

הלכות הדף היומי

מסכת ראש השנה

יבואר להלן עמוד ב'

ב. בתורה אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין

לא יקראו שני בעלי קריאה יחד או בעל הקורא והעולה לתורה יחד את קריאת התורה¹, ששתי קולות הנשמעים כאחד אינם נשמעים יפה אפילו אחד מהם². אלא הבעל קורא הוא זה שקורא והעולה לא יקרא בקול רם. ומ"מ צריך הוא לקרות עם הבעל קורא מתוך הכתב, כדי שלא תהא ברכתו לבטלה³, אלא שצריך לקרות בנחת, ו"א⁴ שלא ישמיע לאזניו. וי"א⁵ שאפילו משמיע לאזניו ליכא למיחש. וצריך עיון למעשה⁶.

ג. בהלל ובמגילה אפילו עשרה קורין ... כיוון דחביב יהיב דעתיה

אפילו עשרה⁷ בני אדם יכולין לקרות ההלל כאחד, ושאר הציבור שומעין ויוצאים ידי חובתן בשמיעה.

¹ שו"ע ונו"כ קמא ב

² מ"ב שם ו שו"ע הרב תפח ד ותרמד

³ דלא מסתבר שיברך העולה על קריאת הש"ץ. מ"ב שם י

⁴ דעת המחבר שם והביא רמב"ם מזהיר פרשת ויקהל (רו). ואסיר למקרי בספרא דאורייתא, בר חד בלחודוי, וכלא צייתין ושתקין, בגין דישמעון מלין מפומיה, כאילו קבילו לה התיא שעתא מפורא דסיני. ומאן דקרי באורייתא, להוי חד קאים עליה, ושתקי. דלא ושתקע בר דבור חד בלחודוי, לא תרין דבורין, לשון קדש חד, וחד הוא, ולא תרין דבורין, ואי תרין משתקחין בס"ת, גריעותא דרזא דמהימנותא איהו וגריעותא דיקרא דאורייתא אשתכח בס"ת, ובעי חד קלא. מתרגם חד. ורזא דא קליפה ומוחא. כלא שתקין, וחד קארי, דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר איהו לעילא, וכל עמא לתתא, דכתיב ויתיצבו בתחתית הקה. וכתיב ומשה עלה אל האלהים.

⁵ דעת הרמ"א שם שאף שיותר טוב שלא להשמיע לאזניו מ"מ אם משמיע ג"כ ליכא למיחש דלא עדיף מתפלה שתקנו ג"כ בלחש ואפי"ה משמיע לאזניו כבסימן ק"א ס"ב ה"ג כן. ולפי מה שפסק הגר"א שם בתפלה גופא והביא רמב"ם מירושלמי, משמע דסבירא לה דלכתחלה טוב יותר שישמיע לאזניו, וגם מדברי הוזהר ליכא סתירה לזה, כמו שכתב גם המגן אברהם שם וכן פסקו שארי אחרונים שם, אם כן כיון דהוזהר מדמה קריאת התורה לתפלה אם כן גם בקריאת התורה אין קפידא כלל אם משמיע לאזניו. שער הציון שם ס"ק יב

⁶ שער הציון שם אך בכף החיים כתב שהעיקר כמחבר ויראה ליוהר ולקרא בלחש מאד אחר הבעל קורא שלא ישמע קולו. כמש"כ בהיד"א בעבודת הקודש

⁷ שו"ע ונו"כ תפח ותרמד ב

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ראש השנה

וכן בקריאת המגילה⁸ בפורים אפילו שנים, ואפילו עשרה, יכולים לקרותה ביחד⁹, ויוצאים הם והשומעים מהם. ואף ששני קולות היוצאים כאחד אין שומעין יפה אפילו אחד מהם, כמו שנתבאר, מכל מקום ההלל וקריאת המגילה חביבים על הציבור ונותנין דעתם יפה לשמוע אותו, ולכן יכולין לשמוע אותו יפה אף כשהרבה קולות יוצאין מכל אחד.

ומטעם זה¹⁰ אין למחות בב' וג' בעלי בתים האוכלים בבית אחד וממתינים זה על זה בקידוש היום, ומקדשים כולם כאחד ובני ביתם שומעים מהם ויוצאים ידי חובתם, לפי שהקידוש הוא חביב עליהם ונותנים דעתם יפה לשמוע אותו, ומכל מקום יותר טוב שלא ימתינו זה על זה, שטוב יותר שלא יקדשו בבת אחת במקום בו עריכים להוציא אחרים¹¹.

ד. לא אמרו אלא במקדש

במקדש היו תוקעין בראש השנה¹² בשופר אחד ושתי הצוצרות מן הצדדין השופר מאריך וההצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר, ולמה תוקעין עמו בהצוצרות משום שנאמר (תהלים צח פסוק ו) פְּחַצְצוֹת וְקוֹל שׁוֹפֵר הָרִיעוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ ה', אבל בשאר מקומות¹³ אין תוקעין בראש השנה אלא בשופר בלבד.

⁸ שו"ע ונו"כ תרצ ב, וכיון שכן פשוט הוא באם מרגיש בעצמו שמבלבלים ליה הקולות וש"א לו לשמוע כל התיבות בודאי לא יצא מ"ב שם ד

⁹ ומבואר בלשון המחבר שאפילו לכתחלה יכולים לקרוא כמה בני אדם בבת אחת, וכן הוא גם כן לשון הברייתא, וכן מבואר עוד ביותר בתוספתא שם, ועוד מבואר כן בסוגיא דראש השנה דף כ"ז לענין שתי הצוצרות מן הצדדין, וכפי מסקנת הגמרא שם דאידי דחביבא יהיב דעתיא, וכן כתבו הרשב"א והר"ן בסוגיא דמגילה, אכן מלשון הרמב"ם משמע לכאורה דלענין דיעבד מיתנייה האי דינא (ואולי יש לדרות דלישנא דמתניתין נקט וכדרכו, והוי אתי שפיר טפי מה דמסיים וגדול קורא עם הקמן, עיין שם דמשמע אפילו לכתחלה, וצריך עיון), וכן מבואר ביותר במאירי במגילה שם וכפשטה דמתניתין דקתני קראו שנים יצאו, ובברייתא דקאמר אפילו עשרה וכו' נראה דגרסי שם גם כן יצא וכמתניתין, עיין שם במאירי [אחר כך מצאתי שכן הוא הגרסא ברבנו חננאל]. ולפי זה צריך לומר דגבי שופר שהתירו תרי קלי אף לכתחלה משום דמצותה בכך, וצריך עיון. שער הציון סימן תרצ ס"ק ד

¹⁰ מ"ב תפח שם ח מהשו"ע הרב שם ד

¹¹ והפרי מגדים כתב דבשאר דברים חוץ ממה שהוזכר כאן אין כדאי, אף במקום שאין מוציאין אחד את חברו דמבלבלין זה את זה חוץ מראש השנה ויום הכפורים מפני שכל אחד סידורו בידו, עיין שם, ולא ידעתי הלא בברכת המזון מן גודה לך והלאה המנהג שמברכין ביחד בכל מקום. מ"ב שם, ושער הציון שם ס"ק ח

¹² רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק א הלכה ב

¹³ פירוש שאר מקומות של ארץ ישראל זולתי ירושלים. ודייקינן לה בגמרא מהאי קרא לפני המלך ה' דהיינו במקדש כלומר תוך ירושלים בעינין הצוצרות וקול שופר כאחד אבל בעלמא כגון בכל ארץ ישראל אין תוקעין אלא בשופר בלבד בלא הצוצרות אפילו בזמן שבהמ"ק קיים. רבינו מנוח שם

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

ומדברי סופרים¹⁴ להתענות על כל צרה שתבוא על הצבור עד שירוחמו מן השמים, ובימי התעניות האלו זועקין בתפלות ומתחננים ומריעין בחצוצרות בלבד, ואם היו במקדש מריעין בחצוצרות ובשופר, השופר מקצר והחצוצרות מאריכות, שמצות היום בחצוצרות, ואין תוקעין בחצוצרות ושופר כאחד אלא במקדש¹⁵ שנאמר בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לְפָנַי הַמֶּלֶךְ ה'.

ה. מצלינן האידנא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון ... כרבי אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם

אחד בתשרי כראש השנה לבריאת העולם, בא לידי ביטוי בפסקא אחת שבתפילת היום. "זה היום תחלת מעשיך¹⁶ זכרון ליום ראשון". ולכן גם נהגו לומר¹⁷ כל פעם אחר שתוקעים בתפילת המוסף "היום הרת¹⁸ עולם" אולם

¹⁴ רמב"ם הלכות תעניות פרק א הלכה ד

¹⁵ כתב במגיד משנה מדברי רבינו נראה שאין תוקעין אלא בחצוצרות בנבולין ולא בשופר כלל. ומ"מ המחזור כדברי הרשב"א ז"ל דבמקדש איכא תרתי חצוצרות ושופר ובנבולין ליכא אלא חד מיניהו חצוצרות או שופר. וז"ש בדברי הגאונים תקיעה בשופר בתעניות לפי שבאי זה מהן שירצה רשאי ובלבד שלא יביא שניהם אלא במקדש עכ"ד. ועיין במרכבת המשנה (אלפנדרי) דמן התורה ומן הנביאים בשאר צרות בנבולין ליכא כי אם חצוצרות כפשט הכתוב בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' אבל בנבולין מצותו בחצוצרות לבד כמו שאמר הכתוב והרעותם בחצוצרות אלא שחכמים תקנו שיהיה גם כן שופר בשאר היום כדי שיחרדו העם ויכניעו לבם לקול השופר ויהיו נרתעים מחטאתם וכמ"ש רש"י ז"ל בן ג'ל לדעת הראב"ד ז"ל.

¹⁶ לדעת תוס' בסוגיין ד"ה כמאן אין המסקנא כך, אלא ש"זה היום תחלת מעשיך" מורה על תחלת מעשה הדין, "שהעולם נידון בו להתקיים או לא". אבל הריטב"א דחה הדברים בהרפות ("עילוי פילא בקופא דמחטא הוא") והסיק: "מאי דמצלינן האידנא והוה מצלי אמוראי זה היום, כר' אליעזר היא לדברי הכל". אף בירושלמי מבואר כך: "מאן סבר בראש השנה נברא העולם רב, דתני בתקיעתא דבי רב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון וכו', הוי בראש השנה נברא העולם". ועיין מג"א תקצב א ובמהה"ש שם מחצית השקל שלר"ת דאלו ואלו דברי אלוקים חיים, ואיכא למימר דבתשרי עלה במחשבה לבראות ולא נברא עד ניסן, עכ"ל התוספות. וסבירא ליה דלמסקנא זו דמיישבים דברי רבי אליעזר הקליר, כוונתם גם ליישב קושייתם על מה שאנו אומרים זה היום תחלת מעשיך, דקרי תחלת מעשיך על שם המחשבה (כי לא מחשבותיו יתברך כמחשבותינו, וגם המחשבה אצלו כביכול פועלת, אלא שהוא בדקות ורוחניות מאד כנודע, ולכן גם המחשבה אצלו יתברך נקראת מעשה), וא"כ אתי שפיר ג"כ מה שאנו אומרים היום הרת עולם על שם המחשבה, אדרבא השתא אתי שפיר טפי לשון הרת, דהמחשבה ודאי יקרא הריון.

¹⁷ רמ"א תקצב א

¹⁸ דהרת פרושו הריון, וגם הלידה יקרא לפעמים הריון, ולכן כיון שבתשרי נברא העולם, ור"ל בריאת אדם הראשון, והיינו כעין לידה, לכן אומרים היום הרת, כן כתב בספר אליה רבה [ס"ק ו] בשם אבודרהם [עמוד רעג] מחה"ש שם א

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ראש השנה

אין הכונה שהיום הראשון לבריאת העולם היה בראש השנה¹⁹, אלא שיצירת האדם היא תחלת מעשיך שהוא עיקר הבריאה ועבורו נברא העולם, והיא היתה בא' תשרי, ויום בריאת העולם הוא בכ"ה אלול. ולכן יש קהילות שמשכימים לומר סליחות בקביעות מכ"ה באלול.

ו. שופר שנסדק ודבקו פסול

נסדק מיעוטי²⁰ אורך השופר, מעבר לעבר²¹ ונשאר רוב ארכו שלם ולא דבקו בדבק או על ידי חימום השופר, יש אומרים שאפילו לא נשתייר מסיום הסדק עד מקום הנחת הפה כדי שיעור שופר כשר. ויש אומרים שמכיון שנסדק סופו להסדיק כל אורך השופר²² ולפיכך אפילו אם לא נסדק אלא כל שהוא אף על פי שאין בו חסרון וגם לא נשתנה קולו²³, פסול, לפי שאין שם שופר עליו כיון שסופו להסדיק כולו.

ולענין הלכה יש להחמיר בסברא האחרונה, אבל בשעת הדחק שאין שופר אחר מצוי יש לסמוך על סברא הראשונה²⁴.

¹⁹ בביאור הגר"א אורח חיים סימן תקפא סעיף א ז"ל הר"ן בפ"ק דר"ה ויש לשאול למה אדם נידון בר"ה בשלמא שאר דברים כ"א בזמנו נידון דפסח זמן תבואה כו' כמ"ש בגמ'. ותי' דבר זה למדנו ממ"ש בפסיקתא בשם ר"א בפ' דרשו ה' בהמצאו בכ"ה באלול נברא העולם וזהו מ"ש בגמ' ר"א אומר בתשרי נברא העולם על בריית אדה"ר נאמר שבו נגמר בריית העולם וגרסי' תו התם נמצאת אומר בר"ה נברא אדה"ר שעה ראשונה עלה במחשבה. שניה נתייעץ עם מלאכי השרת. בג' כנס עפרו. בד' גבלו. בה' רקמו. בו' עשאו גולם. בז' זרק בו נשמה. בח' הכניסו לג"ע. בט' נצטוה. בעשירי סרה. באחד עשר נידון. בי"ב יצא בדימוס א"ל הקדוש ברוך הוא אתה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין ביום זה ויצאת בדימוס כך עתידין בניך להיות עומדין לפני בדין ביום זה ויוצאין בדימוס וכל זה אימתי בחדש השביעי באחד לחדש ולפ"ז מ"ש בפ"ג כמאן מצליגין האידנא זה היום כו' על יצירת אדה"ר קאמרינן אבל בכ"ה באלול תחלת בריאת העולם היא ולכך נהגו בברצלוניא וגלילותיה להשכים באשמורת הבוקר בכ"ה באלול כו' עכ"ל בקיצור לפ"ז נהגו במדינותינו ביום א' יום בריאת העולם לפי שכ"ה באלול אינו יום מוגבל בחרו יום השבוע.

²⁰ שו"ע ונו"כ תקפו ה

²¹ מ"ב שם לה

²² בסדק שאין בו חסרון מגוף השופר ואין מקום להרוח לצאת שם ועל כן הוא מתחזק ומסדיק הסדק יותר.

²³ מ"ב שם לה

²⁴ מ"ב שם לה

²⁴ כי משמע בתוספות ומרדכי ואגודה וסמ"ק ורוקח דכשר אפילו ביותר מרוב, עד כולו. מ"ב שם מג שער הציון שם ס"ק עו

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

ולכו"ע אם הדקו הרבה בחוט וכדומה שעל ידי כך ימנע ממנו להסדק, כשר²⁵. שהרי החוט מעמידו שלא יתבקע יותר²⁶. וכן דוקא נסדק שהולך ומוסיף אבל בנפגם כשר בכל שהוא. ומ"מ אם ראהו קודם ר"ה טוב יותר לתקנו שלא יהיה נראה פגום²⁷.

נסדק רובו של השופר אפילו נשתייר בו שיעור תקיעה ואפילו קשרו בדבר שימנע ממנו להסדק עוד²⁸ פסול לגמרי, משום דרובו ככולו ואפילו אם נסדק רק מצד אחד, ומחוייב לחזור אחר שופר אחר²⁹.

דיבק את הסדק בשופר על יד חימומו, עד שנפשר וחבר קצותיו זה עם זה. כשר כל שנשאר מהשופר כל שהוא שלא נסדק³⁰.

ואם דבקו בדבק אם הסדק אינו רחב וכשמדבקו אין ניכר הדבק בין הסדקים, אם לא נשתנה קולו, כשר³¹. ואם נשתנה קולו יש להחמיר שלא בשעת הדחק לחזור ולתקוע ובלי ברכה.

ואם הסדק הוא רחב, וכשמדבקו בדבק ניכר הדבק בין הסדקים מפני שהוא סותם את החלל שביניהם, דינו כסותם נקב בדבר שאינו ממין השופר ויש להחמיר בזה. ומ"מ אפשר דאם לא נשתנה קולו ע"י הדבק ממה שהיה בתחלה, אין להחמיר כשנשתייר בו רובו³².

סדק לאורך השופר בקצהו העליון הרחב, יש מקום להקל³³ משום שיש לומר שאין חוזק אורח התקיעה יכול לגרום שיסדק יותר³⁴, ולכן אם כבר תקעו בו ולאחר התקיעות ראו כי יש סדק

²⁵ ואם נשתנה קולו על ידי ההדוק, המ"ז ואליה רבה מקילין בנשתייר שיעור שופר מהקשירה לצד הפה, אבל הפרי חדש וכן בנהר שלום מחמירין בזה. שער הציון שם ס"ק עב

²⁶ ואע"ג שהרמ"א שם מחמיר שישתייר שיעור תקיעה מהקשירה ומעלה לצד הפה נראה שאין להחמיר בזה אחרי שהרבה ראשונים מקילין בעיקר הדין וסבירא להו דדוקא בנסדק כולו או רובו.

שער הציון שם ס"ק עא

²⁷ מ"ב שם לז

²⁸ מ"ב שם מג, מד, שער הציון שם ס"ק עד

²⁹ מ"מ במקום דחק גדול שא"א להשיג שופר מהוץ לתחום אפילו ע"י נכרי יש לסמוך על דעות הסוברים דדוקא בנסדק כולו [והם רש"י ותוספות ומרדכי וסמ"ק ורוקח] אבל כל שנשתייר מעט מכשירים אך אין לברך עליו.

ביאור הלכה שם ד"ה וי"א

³⁰ מ"ב שם מה

³¹ אף שבש"ע הביא יש מיש שהולק העיקר כדעה זו. מ"ב שם מז

³² מ"ב שם מו

³³ שו"ת בית אב סי' פ"ג הו"ד להלכה בשד"ח מע' ר"ה סי' ב' אות ל"ג, וכמו"כ בשו"ת שבה"ל ח"ה סי' קל"ג אות ה' תמה שאנו רואים במציאות שאין חוזק התקיעה גורם להרחבת הסדק ומביא שאכן בריטב"א ר"ה כ"ז ע"א כבר תמה כן, ומסכם שאע"פ שאין לזוז מפסק השו"ע מ"מ בשעת הדחק ובצירוף הוכחה או פעולה שלא יסדוק עוד בודאי יש להקל

³⁴ כי אפשר שאף לפוסלים בנסדק כל שהוא לא אמרו דבריהם אלא בנסדק בצדו הצר של השופר, שמתוך שהוא צר וחללו מצומצם שייך לומר הסברא שע"י הנשיפה וחוזק התקיעה יתרחב הסדק עד שיסדק כולו וכל העומד ליסדק כסדוק דמי, משא"כ כשנסדק בצדו הרחב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

לארכו בקצה הרחב פחות מרוב אורך השופר, אין צריך לחזור ולתקוע בשופר אחר ואפילו ביום א' דר"ה, ויש אומרים³⁵ שאף קודם תקיעת שופר אם השופר נח מאד לתקיעה וקשה למצוא שופר טוב כמוהו מותר לתקוע בו בברכה.

ז. דיבק שברי שופרות פסול

דיבק שברי³⁶ שופר זה עם זה אפילו לקח שברי שופרות שלמות בעיגולן ודבקן ואפילו דבקן ע"י עצמן³⁷, ועשה מהם שופר אחד שלם פסול מפילו אם אינו משנה את קול השופר, לפי שאין זה קרוי שופר. ואפילו יש בשבר שכנגד פיו שיעור שופר שלם מכל צדדיו, אעפ"כ הוא נפסל מחמת השברים הנוספים על שבר זה, שהקול יוצא דרך שם, והתורה אמרה קול היוצא משופר אחד ולא היוצא משני שופרות³⁸.

דף כז:

ח. ארוך וקצרו כשר

אין צריך³⁹ שיהיה השופר עשוי מכל הקרן, כמו שהיה דרך גדילתו בראש האיל, אלא אפילו היה ארוך וקצרו, בין בצדו הרחב ובין בצדו הצר אפילו אם נשתנה קולו על ידי כך, אם נשאר בו שיעור שופר כשר.

ואפילו היה בו פסול מתחלה וקצרו כדי להחזירו להכשרו מותר.

ט. גרדו והעמידו על גרדו כשר

גרדו בין מבפנים⁴⁰ בין מבחוץ עד שעשאו דק מאד כמו גלד כשר⁴¹, אפילו אם נשתנה קולו על ידי זה. כיון שאין השינוי בא מחמת דבר אחר מחוץ לשופר, אלא מצד עצמו של שופר, כל הקולות כשרין.

³⁵ שו"ת יבי"א ח"ה סי' מ"ב ואפילו נסדק כל שהוא בצדו הצר

³⁶ שו"ע ונו"כ שם י

³⁷ מ"ב שם נז

³⁸ שם נח

³⁹ שו"ע ונו"כ שם יג ומ"ב סג סד

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם יד ומ"ב סה

⁴¹ ואף על פי שאינו כדרך שהאיל מעבירו בראשו ממש, מכל מקום כיון שהוא כדרך צמיחתו בראש האיל נקרא כדרך העברתו ולא מיעטו אלא אם הפכו ששינה אותו מדרך צמיחתו בראש האיל. שו"ע הרב שם יד

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

י. ציפהו זהב במקום הנחת פה פסול ... ציפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר

בתקיעת השופר למצוה בראש השנה, צריך שלא יהא שום הפסק⁴² בין פי התוקע להשופר⁴³. לפיכך הרחיק את השופר מעט מפיו ונפח בו ותקע לא יצא ידי חובתו, כיון שיש הפסק מעט בין פיו לשופר.

וכן אם ציפהו זהב⁴⁴ במקום הנחת הפה כדי לנאותו⁴⁵, אפילו אם הציפוי הוא באורך השופר. אם הוא סמוך לראשו בצד הקצר פסול, לפי שהתוקע מכניס קצתו בפיו ושפתו מכסה עליו ונמצא הוזהב חוצץ בין שפתו לשופר.

אבל אם הציפוי הוא רחוק מפיו התוקע כשר.

במה דברים אמורים כשלא נשתנה קולו מחמת הציפוי, או שאינו יודע אם נשתנה, שמן הסתם לא נשתנה קולו בשביל ציפוי כל שהוא, אבל אם יודע שנשתנה הקול מחמת הציפוי ואף על פי שהשינוי הוא מעט פסול, לפי שאין ששינוי הקול מעיד שאין זה קול שופר לבד אלא קול שופר וקול דבר אחר כלומר הציפוי.

במה דברים אמורים כשהציפוי הוא על גוף השופר, אך אם האריך את השופר על ידי הציפוי⁴⁶ אפילו בצד הרחב שלו אפילו משהו פסול, אף על פי שלא נשתנה קולו כלל. וכן⁴⁷ אם ציפה את השופר מבפנים בתוך חללו של השופר פסול, משום שהוא תוקע בציפוי ולא בשופר.

המציירים בשופר צורות כדי לנאותו לא יפה הן עושין⁴⁸, אף על פי שאין כולו מצופה במיני הציורין לפעמים הקול משתנה. ולפיכך יש לדקדק להסיר מדבקות וכדומה מהשופר כיון שאין יודע אם משתנה הקול מחמת זה⁴⁹.

⁴² שו"ע ונו"כ תקפו יא

⁴³ שו"ע הרב שם טז ומ"ב שם עה

⁴⁴ שו"ע ונו"כ שם טז

⁴⁵ ואף כי הכלל הוא שכל לנאותו אינו חוצץ, מ"מ הכא שאני שצריך שיהיה פיו מדובק לשופר, דהיינו נגיעה ממש. ומטעם זה גם אם יצפהו המין השופר יחוצץ. שו"ת אבנ"ז סי' תל"ב ותל"ג

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם חי

⁴⁷ מ"ב שם ע

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם יז

⁴⁹ שו"ת שבט הקהתי ח"ד סי' ק"ס.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

אבל מותר לחקוק בשופר עצמו צורות כדי לנאותו שאפילו אם ישתנה קולו על ידי כן, אין בכך כלום שאין כאן קול מן דבר אחר אלא קול השופר לבד⁵⁰. וכל הקולות כשרים בשופר. אולם נהגו שלא לחקוק⁵¹.

יא. נתן שופר בתוך שופר אם קול פנימי שמע יצא ואם קול חיצון שמע לא יצא

נתן שופר בתוך שופר⁵² אם שמע קול פנימי לבד, כגון שבצד הקצר הוא בולט יותר מן החיצון, ונתן הפנימי בפיו ותקע, ובצד הרחב אין החיצון בולט יותר מן הפנימי, אלא הפנימי בולט יותר, או ששניהם שווין, דנמצא שאין בתקיעה זו שום תערובות קול מן החיצון אלא מן הפנימי לבד, לפיכך יצא ידי חובתו שאין כאן אלא קול שופר אחד.

והוא שלא נשתנה קולו מחמת שהוא נתון בתוך החיצון, אבל אם נשתנה קולו או שהחיצון בצד הרחב שלו בולט יותר מן הפנימי, או שבצד הקצר שלו הם שווים דאז אי אפשר שלא שמע אלא קול שניהם, לא יצא דקול שופר אחד אמרה תורה ולא קול שני שופרות.

יב. הפכו ותקע בו לא יצא... שהרחיב את הקצר וקיצר את הרחב

הפכו ותקע⁵³ בו לא יצא, בין שהפכו כדרך שהופכין חלוק שהחזיר פנימיות השופר להיות חיצוניתו, וחיצוניתו להיות פנימיותו, בין שהניחו כמות שהיה אלא שהרחיב את צד הקצר שלו, וקיצר את הרחב ברותחין, ותקע, בין בצד הקצר בין בצד הרחב שהיה קצר מתחלה,

לא יצא, שנאמר (ויקרא כה פסוק ט) והעברת שופר תרועה בתוך השבועי והעברת שופר וגו' כדרך העברתו שהאיל מעבירו בראשו מחיים, פרט להפך.

⁵⁰ מ"ב שם עג

⁵¹ כף החיים שם קכב

⁵² שו"ע ונו"כ שם כ

⁵³ שו"ע ונו"כ שם יב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

ומטעם זה גם אם הניח השופר בדרך גדילתו אך תקע בצידו ברחב לא יצא⁵⁴.

יג. הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול

אם הוסיף⁵⁵ כל שהוא על אורך השופר שלם, בענין שהקול יוצא דרך התוספת ההיא, בין שהתוספת ממין השופר בין שאינו ממין השופר, בין שהוסיף בצד הקצר, בין שהוסיף בצד הרחב, פסול. דשופר אחד אמר רחמנא והרי הוא כנותן שופר בתוך שופר או כמדביק שברי שופרות הנזכרים לעיל.

יד. ניקב וסתמו ... במינו כשר ... והוא שנשתייר רובו ... דשלא במינו אף על פי שנשתייר רובו פסול

ניקב השופר⁵⁶, אם לא סתמו אף על פי שנשתנה קולו⁵⁷, י"א⁵⁸ שכשר לכתחילה, ויש מכשירים רק בשעת הדחק⁵⁹, ואם יש שופר אחר אין לתקוע בזה, כי יש אומרים שאין לתקוע בשופר נקוב⁶⁰. אולם אם קולו צלול שאין שהנקב מורגש בתקיעה ואין הקול נפגם על ידו ונשתנה קולו אין נקב כזה חשוב ותוקעין בו לכו"ע⁶¹.

אפילו לא נשתייר בו שיעור תקיעה כלומר טפח שלם בלי נקבים, כשר לדעה ראשונה לכתחילה ולדעה שניה בשעת הדחק, אך אם היה רובו של שופר נקוב אפילו שופר ארוך ונשתייר בו שיעור תקיעה שלם, פסול דרובו ככולו⁶².

⁵⁴ שם ברמ"א ובמ"ב סב

⁵⁵ שו"ע ונו"ב שם יא

⁵⁶ שו"ע ונו"ב שם ז

⁵⁷ שכל הקולות כשרים בשופר וכנ"ל והיינו אפילו לכתחלה לדעת המחבר. מ"ב שם כז

⁵⁸ דעת המחבר

⁵⁹ דעת הרמ"א שם

⁶⁰ שהרי הוא כשופר שנמדק הנזכר לעיל

⁶¹ מ"ב שם כח

⁶² והיינו, דוקא בארכו, אבל ברחבו אפילו אם ניקב רוב היקפו, כיון שנשתייר ממקום ההוא ולמעלה שיעור תקיעה שלם כשר, וכדלקמיה לענין נסדק, ואם ניקב רק מיעוט היקפו, אפילו לא נשאר ממקום ההוא ולמעלה שיעור תקיעה גם כן כשר, מ"ב שם כז שער הציון שם ס"ק נו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

וכ"ש שאם לא נשתייר רובו שלם⁶³, וסתמו בין במינו ובין שאינו במינו, בין נשתנה קולו ובין לא נשתנה, פסול⁶⁴.

שופר שסתמו מלבד התנאי שצריכים אנו שישתייר רובו י"א⁶⁵ שלהכשירו צריכים אנו עוד שני תנאים, ונמצא שצריך שלושה תנאים:

א. שנשתייר רובו

ב. שהנקב הסתום אינו מעכב את קול התקיעה

ג. וסתמו במינו

אבל אם חסר אחד מאלו פסול.

וי"א⁶⁶ שאין צריך אלא עוד תנאי נוסף נמצא שני תנאים להכשיר:

א. שנשתייר רובו וסתמו במינו ואפילו מעכב את התקיעה

ב. או שנשתייר רובו וסתמו באינו מינו ואינו מעכב את התקיעה.

והעיקר כדעה ראשונה ובשעת הדחק סומכים על הדעה השניה.

ולפיכך ניקב השופר אם נשתייר רובו שלם וסתמו שלא במינו, אף על פי שאינו מעכב את התקיעה לאחר סתימה, שחזר קולו לכמות שהיה בתחלה, לדעה ראשונה פסול, כיון שאינו שומע קול שופר בלחוד רק קול שופר וקול דבר אחר שמעורב בו⁶⁷. ובשעת הדחק שאין שופר אחר מצוי כיון שיש בו שתי תנאים גם נשתייר רובו וגם חזר קולו לכמות שהיה יש להכשיר ויתקע בברכה⁶⁸. אבל אם יכול להשיג שופר אחר שאינו נקוב, אף אם כבר תקע, יחזור ויתקע ולא יברך⁶⁹.

⁶³ ועיי"ד בבה"ל ד"ה אע"פ שדן שיש מקום להכשירו אם יש נקבים קטנים הרבה אפילו ברוב אולם למעשה צ"ע.

⁶⁴ דתו במיל ממנה שם שופר ולא נעשה שופר אלא ע"י סתימה זו ונמצא דהוי שופר ודבר אחר. מ"ב שם לא הרמב"ם וסייעתו מפרשים דר"נ קאי אין מעכב התקיעה דהיינו אחר סתימה חזר קולו לכמות שהיה תחלה קודם שניקב ואפ"ה אין כשר אלא במינו נמצא בעינן תלתא למעלותא אינו מעכב התקיעה ובמינו ונשתייר רובו אבל אם חסר אחד מאלו פסול זו היא הדעה ראשונה שהובא כאן. מ"ב כו, לו

⁶⁶ הרא"ש וסייעתו ס"ל דר"נ קאי רק אמעכב התקיעה ואפ"ה כשר במינו ובשאינו מעכב אפילו שלא במינו כשר אם נשתייר רובו וממילא לפי ביאור זה הוי לקולא דלא בעינן אלא תרתי דהיינו מינו ורובו ואפילו מעכב או רובו ואינו מעכב ואפילו אינו מינו וזהו שסיים המתבר לקמיה ואם הוא שעת הדחק וכו' היינו שאז יש לסמוך על הרא"ש וסייעתו. מ"ב שם

⁶⁷ מ"ב שם כט

⁶⁸ מ"ב שם לה

⁶⁹ מ"ב שם לד

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

ואם סתמו במינו, ולא חזר קולו לכמות שהיה בתחלה, הרי אנו שומעין שקול השופר הזה אינו קולו של השופר הראשון, אלא מן הסתימה והסתימה אינה בטלה והוי נמי כמו קול שופר ודבר אחר מעורב בו. ופסול לדעה הראשונה⁷⁰. ובשעת הדחק שאין שופר אחר מצוי כיון שיש בו שתי תנאים גם נשתייר רובו וגם סתמו במינו יש להכשיר ויתקע בברכה⁷¹. אבל אם יכול להשיג שופר אחר שאינו נקוב, אף אם כבר תקע, יחזור ויתקע ולא יברך⁷².

אך אם סתמו במינו ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה, אלא חזר קולו לכמות שהיה קודם שניקב⁷³, כשר לכו"ע כיון שנתקיימו כל שלושת התנאים.

ולכתחילה יש לתקן קודם ראש השנה⁷⁴, כל נקבים וסדקים, משום זה אלי ואנוהו.

טו. נסדק לרוחנו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו

פסול

נסדק השופר לרחבו⁷⁵, כלומר סביב הקיפו⁷⁶, אם הסדק הוא מיעוט היקף השופר ונשתייר רוב הקיפו באותו מקום שלם, כשר אפילו אם נשתנה קולו מכמות שהיה קודם שנסדק, שכל הקולות כשירים בשופר, ואפילו אין בסדק חסרון מגוף השופר, שאין שם מקום לרוח לצאת לפי שאין הרוח מסדיק יותר אלא אם כן נסדק לארכו⁷⁷.

אם יש מהסדק עד מקום הנחת הפה כדי שיעור שופר, אף על פי שנשתנה קולו מכמות שהיה קודם שנסדק כשר, ואף על פי שהקול יוצא דרך החלק

⁷⁰ מ"ב שם כט

⁷¹ מ"ב שם לה

⁷² מ"ב שם לד

⁷³ היכא דאיכא רובא לחוד או דאיכא סתמו במינו לחוד ויש לו ספק על הסתימה אם חזר קולו לכמות שהיה או לא יש להחמיר מדינא דהוא ספיקא דאורייתא. מ"ב שם לו

⁷⁴ ומוטל על כל ת"ח להשגיח בימי אלול על השופר אם אינו נקוב ונסדק וביותר מוטל הדבר על האב"ד שבעיר מטה אפרים אלף המגן סימן תקפו סעיף לב ב

⁷⁵ שו"ע ונו"כ שם ט

⁷⁶ ואפשר דהוא הדין אם חתך בסכין, ואף שיש לומר דעל ידי סכין מוכרח להיות קצת חסרון בשופר והוי לה כעין נקב, גם כן ליכא למיחש לפסק המחבר, דשופר שניקב כשר, ואפילו למאן דמצרכי התם שישאר רובו שלם היינו, דוקא בארוך אבל לא ברוחב, וכמו שכתב שם הב"ח להדיא: שער הציון שם ס"ק פו

⁷⁷ משום דשם ע"י חוזק התקיעה יכול ליפקע יותר באורך אבל לא ברוחב. מ"ב שם נ

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

שלמעלה מהסדק אין פוסלין אותו משום קול שופר ודבר אחר, או משום קול שני שופרות.⁷⁸

אבל אם לא נשתייר רוב הקיפו שלם, אם אין מהסדק עד מקום הנחת הפה כדי שיעור שופר פסול, דכיון שנסדק רובו הרי הוא כאלו נחתך כולו באותו מקום וא"כ הרי נחסר השופר משיעורו. ויש מכשירים בנשתייר אפילו שלא לצד פיו, ואף על פי שזה המיעוט שבפיו חוצץ, וא"כ יש הפסק בין פיו לשופר, לא חיישינן לזה דמין במינו אינו חוצץ ואין אנו רואין אותו כמו ניטל. ובשעת הדחק אפשר דיש לסמוך אסברא זו.⁷⁹

ואם דבקו בדבק אפילו לא נשאר שיעור תקיעה כשר, וכנזכר בנסדק בארכו כשדבקו בדבק, ומ"מ כשיש שופר אחר טוב יותר לתקוע בו.⁸⁰

טז. וכמה שיעור תקיעה ... שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן
וכמה שיעור שופר, טפח⁸¹, (8 ס"מ לגר"ה נאה 9.6 ס"מ לחזו"א) כדי שיאחזנו התוקע בידו דהיינו בד' אצבעותיו בינונים, ויראה השופר מכאן ומכאן, שהטפח הוא ד' אצבעות גודלין, כדי שלא יאמרו לתוך ידו הוא תוקע⁸². ואפילו אם התוקע הוא אדם גדול ואין השופר נראה מתוך ידו, אף על פי כן אין צריך יותר מטפח של אדם בינוני⁸³, דהיינו ד' גודלין, ומודדין במקום הרחב של הגודל.

ולכתחילה נכון להקפיד שהשופר של ר"ה יהיה ארכו לכל הפחות ג' טפחים, כדי לצאת הדעות⁸⁴, ששיעור שופר הוא שיאחזנו בידו ויראה טפח מכאן וטפח מכאן, שהוא ביחד ג' טפחים

⁷⁸ דכיון שבשעת עשיית השופר היה זה החלק מחובר לעיקר השופר ולא נפרד ממנו לעולם, לכן הן נחשבינן כשופר אחד לענין זה שלא לפוסלן משום שני שופרות, אבל מכל מקום אינן נחשבינן כשופר אחד לגמרי כדי להשלים לשיעור שופר, כיון שנסדקו ונפרדו זה מזה ברוב היקף. מ"ב נא

⁷⁹ מ"ב שם נו

⁸⁰ מ"ב שם נב

⁸¹ שו"ע ונו"כ שם ט

⁸² ודע דמרא"ש בסוניין מבואר ששיעור זה אינו אלא מדרבנן כדי שלא יאמרו לתוך ידו הוא תוקע אכן מדברי תוס' סוכה דף ז' מוכח דס"ל דשיעור טפח הוא מן התורה שהרי אמרו דלא חשיב בהמפלת רק שיעורא דאורייתא ע"ש וכן הוא משמעות לשון רש"י ברי"ה דף כ"ח גבי שופר של עיר הנדחת ע"ש. ודע עוד דאף להרא"ש דשיעורא דטפח הוא מדרבנן מ"מ גם לדידיה צריך שיעור מן התורה כדי שיהיה אפשר לתקוע בו עכ"פ ומשום זה פסלינן שופר של עיר הנדחת דכתותי מיכתת שיעורא וכן משמע קצת גם לשון התורה כהנים וכמה שיעור שופר כדי תקיעה (והראב"ד בפירושו שם כתב שזהו שיעור טפח ואינו מוכרח לענ"ד) וכעין זה מצאתי בפר"ח ועיין פמ"ג במשבצות זהב סק"ט ובא"א סק"י"ה. ביאור הלכה שם סעיף ט ד"ה ד' גודלים.

⁸³ כן לא כן דעת הריטב"א אלא דהתנא נקט בהמפלת לפי שיעור אדם בינוני ואה"נ באדם גדול צריך השופר להראות מכאן ומכאן ע"ש. בה"ל שם

⁸⁴ רבינו גרשום מאור הגולה בפירושו לחולין פ"ט ע"א, כלבו דף ס"ט ע"ב בשם יש אומרים מובא בשו"ת רבבות אפרים ח"ד סי' קמ"ד בשם סי' עמק ברכה, ילקוט יוסף מועדים עמ' מ"ג

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

יז. היה קולו דק או עבה או צרוד כשר שנל הקולות כשירין בשופר

היה קולו עב⁸⁵ מאד או דק מאד צרוד או יבש, כשר, כל שאין שינוי בקול בא מגורם היצוני וכנזכר, שכל הקולות כשרים בשופר.

ולפיכך⁸⁶ גם אם תוך כדי התקיעה נשתנה הקול מעב לדק או לצרוד או מקול חזק לקול חלש, ואף כי חוזר חלילה לקול חזק ונראה כקול עולה ויורד, כשר כל של נפסקה התקיעה, שכל הקולות כשרים בשופר.

אולם נכון שהבעל תוקע ירגיל עצמו היטב קודם ר"ה לתקוע בקול אחד, מתחילת התקיעה ועד הסוף⁸⁷.

יח. קדחו ותקע בו יצא... שקדחו בזכרותו

הקרניים⁸⁸ שמהן מבינים שופרות, הן בעלות "זכרות" ו"נקבות". קרניים אלה מורכבות משני חלקים – העצם, שהיא למעשה חלק מהגולגולת של החיה, זוהי "זכרות". והקרן, שהיא מעין מעטפת שצומחת ומתפתחת יחד עם העצם ככל שהחיה גדלה, זו הנקבות. כאשר מוציאים את העצם, מתקבלת קרן ששני שלישים ממנה חלולים (החלק הרחב) ואילו השליש העליון שלה הוא חומר קרני מלא (החלק הצר).

⁸⁵ שו"ע ונו"כ שם ו

⁸⁶ אורחות רבנו ח"ב עמ' קפ"ג בשם החזו"א והגר"י קניבסקי זצ"ל שלא היו מקפידים אם נשתנה קול התקיעה באמצע, קיצור הל' מועדים עמ' נ"ה שכן מוכח ג"כ מדברי הלקט יושר עמ' קב"ה.

⁸⁷ אשל אברהם תנינא סי' תק"צ דלכתחילה טוב לזוהר שלא תשמע התקיעה כעין ב' קולות, ועיין מועדים וזמנים ח"א סי' ה' שמאד צריך לזוהר בזה כי בריטב"א ר"ה ל"ג: מבואר שהוא לעיכובא, שכתב "וכשעושיין תקיעה ומשברין אותה בסופה אינו יפה שהרי אותו קול שעושיין בסופה אינו נידון מקול התקיעה שהוא פשוטה והו"ל שבר באפי נפשיה והוי הפסקה וכן נהגו כל הרבנים והגדולים" עיין בס' שאילת שלמה ח"ב סי' נ"ה שהגר"ל דיסקין זצ"ל היה מאד מדקדק בזה והיה מצוה לתקוע שנית כשקול היה נשתנה, ומה שאמרו כל הקולות כשרים בשופר אין הכוונה כשנשתנה הקול תוך כדי התקיעה שאז הרי זה כאילו נפסק והרי התקיעה כשבר ופסולה (ולפי"ז היינו דווקא בתקיעה אבל בשברים ובתרועה אין כלל קפידיא אם נשתנה הקול תוך כדי עשיית השברים או התרועה, אבל אם יצא באמצע הקול רק נפוחה בעלמא.

⁸⁸ על פי המ"ב שם ו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

אם⁸⁹ הוציא הזכרות מן הקרן ועשה ממנו שופר, כגון שניקב בו פסול, לפי שאין נקרא שופר אלא דבר שהוא חלול בטבעו, ששופר הוא לשון שפופרת, והזכרות כיון שאינו חלול בטבעו אינו נקרא שופר.

אבל אם לא הוציא הזכרות מן הקרן, אלא נקב בו נקב כשר, ואפילו לכתחלה מותר⁹⁰ לעשות כן. ואפילו הזכרות מפסיק בין הקול להדבר החלול בטבעו שנקרא שופר, אין בכך כלום דמין במינו אינו חוצץ והרי הוא כמו שלא היה שם זכרות כלל⁹¹.

יט. התוקע לתוך הבור או לתוך הדות לא יצא ... לאותן העומדים על שפת הבור אבל אותן העומדין בבור יצאו

שמיעת קול שופר צריכה להיות בלא ערבוב קול אחר כלל, אבל אם שמע הקול בערבוביא לא יצא.

לפיכך העומד⁹² בתוך חבית גדולה, בבור, או במבנה שרובו תחת הקרקע כגון מרתף⁹³, וכן העומד בתוך המערה ותוקע, ושמעו אחרים מבחוץ⁹⁴ בין אם עמדו בחוץ ובין אם עמדו בפנים והיה ראשם בחוץ⁹⁵, אם ברור להם ששמעו קול שופר יצאו, ואם לאו לא יצאו, לפי שהקול מתבלבל בהבל הבור והדות קודם שיצא לחוץ, ואפשר שלא שמעו אלא קול הברה כלומר הד הקול. וטוב להחמיר⁹⁶ שאף שברור לו שקול שופר שמע, לא יסמוך על בקיאותו ויחזור וישמע שנית התקיעות שלא מן התוקע בבור, אבל לא יברך שנית אלא אם כן ברור לו ששמע קול הברה, דספק ברכות להקל.

⁸⁹ שו"ע ונו"כ שם טו

⁹⁰ מ"ב שם סז

⁹¹ ואין זה בכלל שתי שופרות כיון דהוא דבוק מתחלתו ואה"נ אם הוציאו ונקב בו והחזירו דהוא פסול. מ"ב שם סז

⁹² הוא דינא דמשנה וכתבו הראשונים שמשנה זו לצורך נשנה בשעת הגזירה שגזרו האומות שלא יקיימו ישראל את המצות ונתחבאו בבורות ובמערות לקיים. מ"ב שם א

⁹³ מ"ב שם ב

⁹⁴ הוא שיתכוין התוקע להוציאם או בש"ץ שדעתו מן הסתם להוציא לכו"ע. מ"ב שם ה

⁹⁵ מ"ב שם ד

⁹⁶ מ"ב שם ז

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

במה דברים אמורים באותם העומדים חוץ לבור, אבל התוקע עצמו וכן אותם העומדים עמו בבור, ואפילו אם עמדו בחוץ רק הכניסו ראשם לבור⁹⁷, יצאו. שבודאי קול שופר שמעו.

לפיכך בתי כנסיות הממוקמים במקלט או מרתף, העומדים בתוכם יצאו, והעומדים בחוץ כגון בחדר מדרגות וכדומה לא יצאו, אל אם ברור להם ששמעו קול שופר וגם אז טוב להחמיר כנזכר. ואם יש חלונות, ועומדים סמוך לחלונות, אם ברור ששמעו קול שופר יש להקל⁹⁸.

ואם בנויה עזרת נשים מחוץ למרתף יש להקל⁹⁹, כשברור ששומעות קול שופר ולא קול הברה.

במה דברים אמורים בבור ודות ומערה אבל בחבית גדולה, שהברתה גדולה אף התוקע והעומדים עמו בתוכה אפשר שישמעו קול הברה, לפיכך אם ברור להם ששמעו קול שופר יצאו, ואם לאו לא יצאו¹⁰⁰.

מבנה שרובו על הקרקע ומקצתו בתוך הקרקע מותר. שע"י שרובו למעלה מן הקרקע לא מתבלבל הקול, ונשמע קול שופר אף לעומדים מבחוץ¹⁰¹.

⁹⁷ מ"ב שם ג

⁹⁸ עיין בביאור הלכה ד"ה או לתוך

⁹⁹ מועדי קודש פ"ח הערה 216, וע"ע שם הערה 215

¹⁰⁰ מ"ב שם ח ויחזור ויתקע בלי ברכה.

¹⁰¹ מ"ב שם ב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>